

hüseyin ferhad

ve yürüdük gecenin ateşleri içinden

1984 yaşar nabi nayır şiir ödülü

varlık

hüseyin ferhad/ ve yürüdük gecenin ateşleri içinden
varlık / şiir 11

Şiir Dizisi: 11
Varlık Yayınları, Sayı: 113
İlk basım: Nisan 1984

Varlık Yayınları A.Ş.
Cağaloğlu Yokuşu, 40/2, İstanbul
Dizgi: Nurel, Baskı: Kurtiş Matbaası

HÜSEYİN FERHAD

VE YÜRÜDÜK GECENİN ATEŞLERİ İÇİNDEN

Varlık yayınları

ŞİİR, I

Lâcivert uykusundan uyanmadan celâlî yoldaşlar
tan rengiyle yu rüzgârı:

Çöm bulutların gölgesine, boynunu kır,
döv yüreğindeki ham bakırı.
Şu heybeyi al, şu kısrağa bin,
aş şu yolu bir gecede.
Bir simge gizlidir simyacının elindeki her hecede
saklı uyuyan güvercin.
Gök bir ses sağanağıdır; bozkır şarkıları
uçurtma hışırtılarına karışır.

ŞİİR, II

Ey Şair
seni hangi yeşil uçurumlara sürüklüyor bu çavlan,
bu eriyerek sel sularına karışan sahil?
Duruşunun kırmızı gölgeleri düşüyor yüzümüze,
yeryüzüne ışık lifleri fışkırıyor aklından;
yorgun geldin, ama kendinden kaçar gibi değil.
İşte, tüm göksel tanrılara can verdik:
Aramızda dolaşıyor şaman tanrısı Yerlik-Han,
işmar ediyor bize Aphrodite, Oziris, yaşlı Anu,
alanlarda ölüm şarkısı söylüyor Zeus.
(Giyotin sepetine döndü gözlerimiz ağlamaktan
ömrü yağmalanmış yaslı gençliğimize.)
Yüreğini deşme ölülerimizin ey dâvâ güdücüsü, sus,
«kanımıza kan isteriz» dediler kan verdik
«canımıza can...» dediler cânan verdik:
Etten ve kemikten yarattık yokluğun sonsuzluğunu.

ŞİİR, III

Ne Bâkî, ne Vâsıf, ne Vak'anüvis Pertev
ne sultan-ı şuarâ anlatabildi bize bizi.
Kırk ambara kilitledi onları o Mavi Gözlü Dev
gördük kanlı bir parmak iminde kendimizi.

Şiirlerimiz ki, terşilerde kendi kendine eğrilir
yüreğimize açılan ilik
biz yazdıkça yaşımızla iliklenir.

ŞİİR, IV

Yeni bir şiire başlıyor şair
hiç bir zaman bitmeyecek yeni bir şiire,
kerpetenle sökülmüş tırnaklarıyla
kazıyor sözcüklerin yüzünü:
...hüznü aşıyor şiir -hüznü.
...acıyı aşıyor şiir
bir suyosununun derisini kanatan.
Cellâdlar iniyor merdivenleri
basamaklardan ikişer üçer atlayarak,
cellâdlar yontuyorlar şiiri;
(bir güherçile yığınına benzetmek için)
yontuyorlar şiiri:
Dizeler kanıyor, sözcükler kırılarak dökülüyor bir nehire,
hiç bir zaman bitmeyecek bir şiire
yeni bir şiire başlıyor şair.

I.

Alnımı dağlar bir kızgın süngü
tuz içinde sökülür savran derim,
eril yüreğimi inceltir zalımın külüngü
'konuşan' dönektir ben değilim.

TÜNEL

Kentlerin uğultusunu bırakıp bir vagon penceresinde
yalnayak koşmak istediğimiz bozkırlar Toprak Ana değil
artık.
Omuzumuza dayadığımız kırmaçiftenin paslı tetiğinde
uçak filolarının kükürt akıntısına saldıran gökçe
şahinlerin
kanatlarını kurşunlamanın o çocuksu bildik sevincinde
titremiyor parmaklarımız: Sabah serinliğine bulanan
teleklerini
bulutların pembe tüylerine ve eriyen ayışığına savurmak
için!
Artık avcılar lâstik çizmeleriyle yürümüyor gecenin içinde,
ateş yakmıyorlar güneş boyarken leçe sırtlarını.
O türkü söyler gibi dağları aşan geyik ayaklarımız
tuzlu sularla kırbaçlanıyor şimdi zulmün kan hücrelerinde;
bir musalla taşının üzerinde kazma sapıyla tokaçlanıyor
aklımız.

Rüzgârların karlı diliyle yaladığı yeraltı geçitlerinde
bir cıgara dumanı gibi savrulan bir tren katarının
ayıslığına uyarak türküler söylemeyi tasarımladığımız
sıla, eteklerinin altına saklanacağımız Toprak Ana değil
artık.
Yeryüzü menekşe renginde! yurdumuzun bitek toprakları,
köylerimiz, ırmaklarımız, yağan yağmurlar menekşe
renginde!
Fabrikalarla dolu kıyı kentlerimiz: İzmir, Antalya,
Mersin;
karanlıkta bir su damlası gibi parlayan varoşlarımız
karşımızda duruyor: Menteşeleriyle çerçevelenen
gözeriminin
içimize kapamak istediğimiz bir vagon penceresinde:
Buz çiçekleri açıyor alnımızı dayadığımız cam
köpüklerinde
bir toz bulutu gibi asılı kalıyor seferberlik ezgileri,
mızıka seslerinde ikinci tertip Doğu-Akdenizli askerlerin.
Özlem, umut ve sel sularıyla yıkanan kırgınlıklarımız
tortulanan balçığıyla sıvıyor misak-ı millîden önceki
kederi.
Türk gençliğinin yenilgilerini unutup bir çağın
penceresinde,
rayların üzerinde akan uzak arkadaş çığlıklarının
kum fırtınasında bizden başkalarının acıları da var elbet;
ama, dizlerinde sonsuz uykulara başımızı koyacağımız
suskularını ıssızlıklarına gömen Toprak Ana değil artık.
En yiğitlerimizi zincire vuran çoğul yalnızlık
kemirmekle tüketemiyor ranzalarına dolaşan sarmaşık
dallarını,
kekikle doldurduğumuz omuzumuzdaki sevgi heybesinde
birlikte taşıdığımız gözleri bize bakıyor hep:
Evet, hep biz varız tirşe gözlerinde!

SUSMAK BİR DİRENMEDİR KİMİ ZAMANLAR

Niye yadsır beni gözbebeklerimdeki Dicle
niye aman vermez ardımdaki iz kovucu,
oysa şöyle bir fısıldasam seslice
korkudan ölür şu omuzu tüfekli muhbir kolcu.

Yeryüzü nasıl böyle küçülür anlamak zor
nasıl parçalar düş torbamı bir kunduz,
harmanın altına gömülü bir parça akkor
nasıl tutuşturur ovaları böyle güpegündüz!

Hayır, kırağı yağar isteplere savrularak
ay uykulara dalar turuncu vadilerin ardında,
yaşanmış yıllardan daha uzak
acılar taşırım serçelerin bir kanadında.

Yalnızlığımdır yurtseverlerin bildik yalnızlığı
bir deprem kuşağını içine gömen,
ufkum, güneş yörüngesinden yerkürenin yuvarlandığı
karanlığın sonuncusudur en.

Gece devriyeleri gelir barutu ıslaktır tüfeklerinin
yarasalar fotinlerinin gonçlarını kemirir,
usulca sökerim liflerini söyledikleri yiğitlik türkülerinin
uzun gölgeleri makiliklere devrilir.

ERDEM OLUR BİZ İSTERSEK ÖLÜMÜ

Tek başına nasıl aşarsın onca yolu
tez ayağın kırılır daha sınırı geçmeden,
bir yeşil örümcek olsan, ağulu
kendinden başkasını sokamazsın yine sen.

İkindi sularında sırtını güne döner ay
karlı dağlar uzanır ıssız yüzüne,
vurulursun, ince gövdeni ovalara sürükler Karaçay
akrep ölüleri dolar lâstik çizmelerine.

Berk bas ayağını, cesaretinin öncüsü ol
as yüreğini dağlara bizden er varıp,
avcı çukurlarıyla çevrili yürüdüğün sarp yol
âh, deşilir yüreğin sahte sevdalara kanıp.

Dur! diyemeyiz sana hiç, ya da başını eğ
dizlerimizde sağal yok bekle biraz.
Dünya o bildiğin dünya değil aznavur beğ
od olsan düştüğün yer yanmaz.

Aklını devşir, yükselen sesimize kulak ver
yatağı değişir ırmakların biz istersek,
solumuz papatya tarlası sağımız silme nilüfer
erdem olur biz istersek ölümü sevmek.

ERTELENEN BİR YENGİDEN SONRA

Göğ ovalara kıl çadır kursam
bir bir toplasam yıldızları,
tarlalar dizboyu susam
baksam yücelere sırtüstü yatarak.

Ne ölüm korkusu, ne hapisane
unutsam göğsüme dolan rüzgârı,
konuk gelse bir çingene
beni kendine havari sayarak.

Bir kısrağım olsa gözleri baygın
kanatlanıp aşsa bozkırı,
öfkemi gömsem toprağa, dalgın
koşsam yamaçlardan aşağı yalnayak.

Artık o ertelenmez yenginin
seher aydınlığında savrulsa nârı,
Dicle'den Basra'ya değin
aksam, omuzumda bir yaralı bayrak.

Ay daha gömülmeden geceyi kırpıp
daha ihanet etmeden içimdeki ağrı,
yarınlara diz çöksem varıp
kutlu barışın bir neferi olarak.

YİTİK BİR GENÇ KIZ İÇİN KANTAT

Kızım! başını serçe parmağıma koy
avuçlarımın içindeki kan çiziklerine uzan ve uyu.
Kül içinde ayakizlerini sürmekten
yitirdim ben artık bu eskil uykuyu.

Kızım! saçları rüzgâra savrulu çocukluğum benim
seni düşünürken kararır akarsular,
ama tuz yoluna koyulmadan eril öfke
acını saklar benden kahpe pusular.

Kızım! yaşlı gözlerimin yahşı ışığı
tırman demirparmaklı pencerelerin yivinden batan güne;
nasıl da benziyor gamzeli yüzün
âh, seni doğururken ölen annene.

Yanık ot kokuyor kıyılar tekmil çiğ yeşil
ezilmiş gülkurusu rengindedir deniz,
zifir saçlarına sokulu beyaz karanfil
kirpiklerinin sarmaşığına dolanıp kızıllaşır benden
habersiz.

Kızım! düşlerin nerede düşlerin nerede
bir gün karşılaşırız onlarla elbet,
hiç tanışmadan hiç konuşmadan hiç dertleşmeden
yıkılır emin ol aramızdaki set.

DEMİR KANAVİÇE

Yurdumuzun göçebe seccadesi üzerinde
çapraz fişekli çete çocuklarıyız:
Yağmurla yıkanmış ırmaklarında yosun,
aynalı sokak kapılarında çıngırak,
camisiz ezansız imamsız minarelerinde
dolunay: Çıkrık sesleri, ayak
ve su hışırtılarında Eylül. Ot sapı çiğneyerek
ağım çekerken geleceğin uzak ülkelerinde
avutacak birşey yok bizi artık
düşlerimizi yeniden yaşamaktan kelli:
Pîr Sultan'ın boğazını parmaklarına dolayan çengel,
Nesimî'nin derisini yüzen savatlı bıçak,
yüreğinin ibrişim tellerini geren kun
Hızır'ın ulağı değil: Çömelip bir çınar gölgesinde
hayıt çekirdekleri ayıklarız bizler, gün
dönende ay bürünende elâ gözlerinde pembe tül.
O ırak ikindi o yaşanmış Eylül
can saklar canlar içre canlar içinde.

Bizden önce gidenleri tanımadık biz,
bizden sonrakilere yabancıyız bizler;
(yaşıyoruz: Ölenlerle ölülerimizi ödeşemedik değil
gelecek günlerin ağır zincirinde
bir kuşluk vakti asılsak
iz kalmayacak cellâdımızın yağlı ipinde,
fotinsiz silahsız tanıksız birer er)
çapraz fişekli çete çocuklarıyız:
Engin denizleri düşünür balıkçı Mikail
mor dağların âşıkıdır Ayvaz
Halep'de bir Mısır tanrısı gibidir Samandağlı Fettah
bir eşkiya türküsüdür Ruşan Ali
omuzunda günışığı: Hâlâ açız hâlâ yoksuluz hâlâ ırgatız
yurdumuzun göçebe seccadesi üzerinde.

O ırak ikindide soluklandıkları belli, gözlerinde
bulut izi kekre bir tad ay tuzu.

O ırak ikindide soluklandıkları belli, yüzlerinde
bungun dingin bunak bir imge tozu.

Aklım nerede? Aklım nerede? Acı kökenli türev
keten tohumu tütün yaprağı reçine: Şirin ile Ferhad
ya da Hüsrev

bir im: Yüreğimizde
ya da yüreğimizde katlı bir asker mendilinde:

Yurdumuzun göçebe seccadesi üzerinde
günışığını eliyor güz yağmurları, kil
ve balçık kokuyor ıslak kırlar ve de
buğday ve de acı yüklü katırların toynaklarında kan.
Uçurumların lâcivert yamaçlarında intihar
(çakıltaşlarına takılıp kalmış ipek mendil)
ezilmiş çığlıklarla dolu sessizlik. Hayır,
bedeli ödenmemiş göç hıncı alınmamış öfke
ama anlamsız ama yiğit ama korkak.
Camlarında gözbebeklerimizin parçalanarak döküldüğü
o ulu konaklar: Duvardan duvara savrulan gençliğimiz
yüksek gerilimlerle sevişen erkekliğimiz,
dul kalan üniversiteli kızlar. Eylül.
Nergisler. Rengini yüreğimize buladığımız kırmızı dut
kırmızı böğürtlen kırmızı şal kırmızı toprak.
Kırbaçlanmış yüzümüzü ve sırtımızı ve alnımızı
alnımızda yalazlanan cesaretimizi sarmaladığımız bayrak
ve kefensiz ve ecelsiz ve tanrısız
ömrümüzün tükenen ipek yumağı: Yaşam kavga kanter:
Ölümlerle yunmuş zubun kilumuzun üzerinde,
İbni Haldun **Das Kapital**'i okuyor minberinde
ama çansız ama salâsız ama nigâr:
Pazubendimizdeki demir kanaviçenin mil izinde,
Spartaküs'ün sesine karışıyor Ali bin Mehmed'in sesi
Sivas'da birbirine çarpan mızrak
ve Avşaroğulları ve Şeyh Cüneyd ve İlyas ve Baba İshak
kekik kokulu Arsuz karanfil tohumu Hassa, gül
güz yağmurları kehribar çakmaktaşı: Eylül.

(Geçtik nice dağları yüreğimizi yeğniltip
vurduk atlarımızı suyılanlarının oynaştığı ırmakların
dönencesinde,
adımız yazılıdır her güvercinin beyaz renginde
çapraz fişekli çete çocuklarıyız hafif tertip.)

Yurdumuzun göçebe seccadesi üzerinde
kırdı zincirlerini bozkır atlarımız, savruldu yeleleri
gözlerimizde saklı denizlerin çevreninde:
Hititli bir kadın, Gothama, İbni Tufeyl
elimizin arkasında yorgun ve umutsuz
ve dirgenin soğuk demirini tutan eller
balkıdı iki ağızlı bir kılıcın tek yüzünde
tulû şems. Kirpiklerinde gece tortusu, uykusuz
uykularında sırı dökülmüş bir ay.
Pazubendimizdeki demir kanaviçenin mil izinde
kesik başlarla örülmüş bir saray
yükselir kendi kendine bakan aynaların derinliklerinde,
öyle bizsiz öyle uzakta; ter ve kan ve tuz:
İbnülrüşd, İbni Sina, sonra Pîri Reis
sonra Oniki Yıldız sonra ikiyüz Abdal
dayar sırtını bir kayanın sırtına yaşlı bir palamut
tulû şems. Bayat boy'undan Dede Korkut
dedi ki 'ecel vakti ermeyince kul
kul kulun alnına yazmayınca yoksul'
o ırak ikindi sularında Tükenmez Güneşler
yurdumuzun göçebe seccadesi üzerinde,
çapraz fişekli çete çocuklarıyız ki
çarparız başlarına yüreğimizi darda kaldığımız yerde
Şeyh Bedreddin gibi: Her genç şairin kaleminde
biraz Nâzım Hikmet vardır, derler, biraz sur-i İsrafil;
öyle: Altımızda al kısrak çöker başımızda bakır gök
sanılmaya dökülen kan yerde kalır,
öncü-öncülerimiz Karadeniz'de. Aklımız
bir mengenede çözülür tel tel; kanlı bir lif.
Pazubendimizdeki demir kanaviçenin mil izinde
durur min-el'aşk koparılmış bir çiçek gibi
türkçe yazılı her kitabın orta yerinde
yineleriz on kere **mim** yineleriz **lâm** on kere **elif.**

(Ay doğmaz ölülerimizin elâ gözlü yüzünde
'ömür' dediğin bir cıgara yaprağına sarılmaz,
alaf solur karnı yarık teli kırık püsküllü saz
yurdumuzun göçebe seccadesi üzerinde.)

ÇAYIRKUŞLARI

Çavdar yapraklarıyla örtülüydü ova. Çobanlar
şalvarlarını çemremişlerdi yüzlerine düşen zülüflerini
toplayıp kuşaklarını dolayarak bellerine.

Gökkuşağının kasnağına tünemişti bir kartal
teleğinden şafağın altın saçları ağıyordu uzak imgelem
denizlerine.

Kenger kazıyordu üç kadın elâ gözlerinde çayırkuşları
ve güz yaprakları gibi üçünün de kirpiklerinde külrengi ay.

Gece yaşlanmış gibiydi, yorgun bitkin hantal
alaca giyitlerini satıyordu bir yalnızlık dolambacından
ötekine.

Kadınlar: Memelerimizin altında bir avuç kepeklenmiş tuz·
Umarsızlıklar, yoksunluklar ve unutulmuş ufuklara gömülü aşklar.

Yeşil koy, pembe körfez, mor koyak. Kesilmiş başları koltukaltlarında saklı eşkiyaların dudaklarında kırık bir keman.

Suya inen kızların omuzlarında bir kucak yarpuz,
kirpikleri ok değil kaşları yay.

Karanfil tohumuyla örtülüydü ova. Çobanlar
şalvarlarını çemremişlerdi yüzlerine düşen zülüflerini toplayıp kuşaklarını dolayarak bellerine.

Aydınlığın eteğine oturmuş bir çingene
sepet örüyordu tanın ışık çubuklarını elleriyle büküp.

Türkmen çadırlarının üzerinde pul pul uçuşuyordu çayırkuşları.

Gece, gündüz, gece. Çıngırak seslerinde kederli bir kaval
ya da dağlara dayalı su dolu ardıç bir küp.

İMGELEM ATLARI

Yık süreğen kaşlarının üzerine şapkanı. Git
çayırların gölgesinde uyurken düşürdüğün tabancanı bul.

Yitirdiğin gençliğini sor petrolcü Araplara,
çağır akranlarını, kuytu korulardaki balta seslerinin
yankısına sokul.

Yürü, yüzüne çarpan kirli bulutları it,
çekinme eline tütün kesesini tutuşturan yolyorgunu
döneklerden.

İmgelem atlarını sal fırtına uğultularına yağmur inmeden,
yalnızlığını göm yalnızlığına bir vakit:

Daha erken: Umut sürünerek iner ardıç oluklu göksel
pınara
öp ıslak ağzından bir fırsatını bulup.

(Ölü gömücülerine terketme cesaretini. Çekil bir kenara
ama, aklından sil: Gözyaşlarının buğusuyla sönmez
çakılan kibrit.)

Bir cıgara yak, bir türkü tuttur hafiften,
bas tetiğe kartal kanadı çeketini kırlara savurup.

Işığın sensin, bil! kararan yüzünü aydınlatacak yine sen!

Düş olsa da ne çıkar yaşanmış yıllardan çalıntı bir
serüven
yüreğindeki ateş küllenmedikten sonra.

SU UYKUSU

Neyine gerek korlar üzerinde yürüyen Türkistanlı şair
ataların,
al, özgürlük bayraklarının oynaştığı yüzyılımızın dulu:

Ülkemiz: Altımızda alnı akıtmalı doru tay
şafakla öpüşmek için giderken konakladığımız Anadolu.

(Mercimek yoluyor köylüler, nasırlı elleri kum içinde.
Zebercet kabzasını ışıtıyor avcı bıçaklarının, orak biçimli
ay.)

Su uyur düşman uyur tirşe gözlerimiz uykulu.
Yarınlara çok var daha! Ve un içinde istep.

Kendi kendinin kurdusun! sen, umudumuzun çolak kolu.
At elinden o kırbayı. Hani, çağcıl maskların nerede?

(Kırağı yağıyor inceden. Siyekleri ıslanıyor toprak
damların,
fıstık ağaçlarının arasında sırtarıyor bir piyade.)

Pus. Kan akıntısı. Ahşap bendler. Bir ipekli kelep.

İşkillen: Issız yollar ışımadan 'ben kimim' de,
bizle kal ama küşümlendirmesin seni bir önceki bunlu
adılın.

YAPRAK DÖKÜMÜ

Ay ulur geceleri hep. Çağırır beni karanlıklara.
Yaban toprak taşıyamaz dağlı gövdemi benim.

Bulutlar sınırtaşları diker gök atlasına. Kısalır samanyolu.
Azrail bir adım daha yaklaşır idamlıklara.

Susam tarlalarında yanık güneş tadı. Sonbahar
sürer tahta kızağını kış aylarından daha yukarı.

Atlılar iner kıyıya, yüzünde kar tuzu çobanlar,
gözlerinde yayla çiçeklerinin köklendiği dağ keçileri sonra.

Kızamığı sır gibi saklar köylü kızları: İkicanlı ve anaç
tavuskuşları gibi büyür göğüsleri bitlerini kırarlarken.

Yankılarla örülen urgan: Yıldızlar, ayaz ve rüzgâr:
Kuş seslerini andırır yıldızların uzak kımıltıları.

Gemilerden sahillere yıkılan silah, kağnılara yüklenen
asker kaputları, fotinler, tabanca susturucuları.

(Tüm pencereleri açarım: Dökülür içeri cam kırıkları
kızıl alazlara bulanarak gecenin tâ derinliklerinden.)

Atılmış bir çapa. Yakamozlar. Nedensiz bir gelgit.

Ay ulur geceleri hep, saldırır kapalı kapılara
lâcivert gece taşıyamaz çiftçi gövdemi benim.

Sarı tüylerinin arasında başını gizlemeye çalışan bir it
gibi, Ölüm: Kuyruğunu dikip iner ıssız ovalara.

«KINALI SERÇE»

(Nar ağacına bağlı bir kısrak. İkindi güneşini kekmeleyen tavuklar. Tuzlanmış bir tilki derisi. Üzerine seccade serilmiş bağ çubukları, eyer, araba koşumları, bir bel. Uzun gölgeler. Sankristçe sayıklayan eski bir saat. Çivileri bile paslanmış bir tel dolap. Ev. Şerefesi menekşeyle süslü bir minareye benzeyen gözcü kulesi.)

Asker

— Geceler nasıl da zifir
günler nasıl da kısa,
'tükenmez yol yok yeryüzünde' denmiştir
Zaman olmasa.

Köylü

— Güneş devrildi devrilecek
bavulunu samanların üzerine at,
ikindinin hakkını vermek gerek
çöm gölgeliğe ayaklarını uzat.

Asker

— Sağol verdiğin selâm için
'buyur' dediğin için sağol
ne yana uçuyor şu güvercin
niçin benimle birlikte geliyor yol.

Köylü

— 'Yol yaşlanmaz' der atalarımız
kuşlar unutmaz bir gördüğünü,
dünya ile akranız
düşünmeyiz niçin döndüğünü.

Asker

— Rüzgâr çocukluğumdur benim
ufuk oyun yerimdir,
sıla gözyaşlarıyla ıslanmaz ki mîrim
yağalım arada bir.

Köylü

— Tırpanımız köreldi yine
testere gibi ağzı,
kılcal damarlarımı gererim yivine
kopmaz yüreğimdeki sızı.

Asker

— Uzunboylu düşündün mü bilmem
niçin aşağı sarkıtır kulaklarını söğüt,
içini küflendirmiştir çünkü nem
bunun için daluçları silme süt.

Köylü

— Gerçi gençsin bana göre
ama acıyla yumruklanmış dağarın epey
bilir misin kaç yıl uzaktır Kore
yolun sonu neresidir bey?

Asker

— Eskidikçe saklı kalmaz giz
ömür yumağını çeker boyuna,
yaslı canı almaz deniz
ama pişman eder insanı doğduğuna.

Köylü

— Kimsin sen, âh
ortanca oğluma benzersin ne kadar.
'geleceğim' demişti bir sabah
dönüşünü unutturdu bize dağlar.

Asker

— Yüzündeki çizgiler nasıl da derin
ne çok sakalındaki ak,
kına yakmayı hiç mi düşünmedin
yaşadığın ânı unutarak.

Köylü

— İğneyle yamanmaz keçe çul
yıkanmaz tuzlu gölette kızıl kan,
böyle belirtgeler kalmadı artık oğul
söyle nedir künyendeki kara nişan?

Asker

— Kore. Bindokuzyüzelli,
ak alnımda kara im;
baba, ölü olduğum belli
bırak beni gideyim.

(Yorganın arasına saklı bir kırmatüfek. Mısır dolu bir çuval. Bir ambar. Küllenmiş ocağını üflemek için rüzgâra ilenen bir ekmek sacı. Bir çekiç, dökme çiviler, üçbeş nal. Gürültüyle yalanan akıtmalı bir inek. Gazete kağıdıyla çıkınlanmış kinin. Güneşe sırtını dayamış bir meşe ağacı. Bir parça buz. Bir bahçe. Uçmayı unutmuş yüzlerce serçe.)

UÇURUMLAR DOLAMBACI, I

Camın üzerinde, ışığa tırmanan bir bal arısıyım;
yorgun beynime vurdukça penceremin demiri
yuvarlanıyorum aklımın uğuldayan bayırında.
Bir tabanca, saksıda bir çiçek, turuncu bir resim
ve mor lekelerden başka birşey yok bu karanlıklar
ormanında.
Parçalanmış bir bayrak gibi sallanıyor başım
yüreğime çakılmış bir mızrağın ucunda;
acılar, yenilgiler ve kuşatılmış insan sesleri
yükseliyor ha bire bu uçurumlar dolambacında.

Camın üzerinde, ışığa tırmanan bir bal arısıyım;
yüzümü gölgeliyor kan birikintileriyle sulanan bir saydam
ağaç.
fabrikaların güneşe bakan uzak kıyılarında.
— Bu kırmızı lekeler de ne, ellerimi tutan kim?
— Niye böyle yaşlı, niye böyle gencim?
Dipçikle ezilmiş çığlıklar, çiğnenmiş grev bildirileri;
bir toplu iğneyle boynuma asılan suçlu bilinç.
Hayır, tüm soruların yanıtını biliyorum aslında,
üzerime çevrili silahların namlusunda sallanıyor tutku
ve erinç.

UÇURUMLAR DOLAMBACI, II

Kızgın bir sacın üzerinde yürür gibiyim,
gökkuşağıyla örülmüş bir duvarın üzerinde.
— Ne olacak böyle, ne yapmalıyım?
— Gücüm bu çiti aşmaya yetmez,
geri dönmeye izin vermez ellerimden tutup beni bu çağlayana sürükleyen akıntı.
Bu zincir, bu kelepçe, bu zindan bana göre değil,
benim bu ölüm şenliğinde yerim yok.
«Geri verin ülkemi!» başka ne söyleyebilirim;
oysa ne az şey istiyorum kendime.

Kızgın bir sacın üzerinde yürür gibiyim;
sessiz gökyüzü sesimi taşıyamıyor artık,
kime sorsam, susmak gerek diyor
kime sorsam, bir türlü anlayamadığım şeyler söylüyor bana.
Dağları seçen bir kartalın kanatlarından düşüyor içime yüreğim,
kızıl kayalara vuruyor başını.
Kızgın bir sacın üzerinde yürür gibiyim,
aklım kuşkuyu taşıyamıyor artık
katır boncuklarından yapılmış bir kolye gibi takıyorum boynuma hayatı.

Batan bu teknenin son yolcusu ben değilim.

İçimdeki bir denizi yüzerek geçiyorum Odysseus'la birlikte.

LÂCİVERT ANIT

Seslerin yankısı kalır batık bir gemide
parçalanmış toprak bir testi, ısırılmış bir ekmek.
Bulutlarla yıldızlarla doldurulmuş sonsuz mavide
yüzme öğrenen Küçük Kara Balık
tanır Samed Behrengi'nin taşla ezilmiş başını;
bir sandığa kilitlenmiş Geçmiş'le Gelecek
okşar yüzyılımızın ağarmış saçlarını bir mahzende,
bir devrimcinin acılarıyla akran yaşını.
Seslerin yankısı kalır batık bir gemide.

Seslerin yankısı kalır batık bir gemide
defne yapraklarıyla örülmüş tekdüze bir firdevs.
Adını biz koymadık Ölüm'ün, uzak bir körfezde
sulara karışır bir yazarın sözcüklere ulanan kemikleri,
aklının yıkıntılarından fışkıran bâtınî bir nefes.
Seslerin yankısı kalır batık bir gemide
bir kıvılcım, bir ezik kurşun, yeşil bir dal,
bir âyînin kan ve tuzla durulanan kederi.
Seslerin yankısı kalır batık bir gemide.

Anlamsız birkaç çığlık'la bir direniş şarkısının ilk dizeleri.

«Uz gittik az kaldı...» diye başlayan bir masal.

MYKENE SEFERİ

Yaralı çocuklar taşıdık kuşluk boyu. Yaralı çocuklar -
akciğerleri çürümüş üzerine ağu dökülmüş ıtırdan,
ölüyorlar tek tek. Günnük ağaçlarından sağdığımız süt
sağaltmıyor acılarını çobanlar kıyıya ininceye kadar.
Kuytu derelere kayalar yuvarlanıyor. Koyaklarda
yankılanıyor bakır çıngıraklar.
Umutsuzuz. Umutlarımız gibi yitiyor ellerimizle
tuttuğumuz karayazgılı çocukluğumuz:
Oyuncak bombalarla, içine dinamit lokumu gizlenmiş
hamburgerleri kemirerek yokoluyor bir genç kuşak.
Gece uyuyor daha. Sabah Yıldızı doğmuyor bir türlü.
Daha bizi beklemiyor kuşluk vaktine çakılı mızrak.
Umarsızız umarsızız umarsızız
ey uykusuz Mykene! ışık sızıntısı gibi derimize sinen inanç.
Bu yangınlar da ne? Şu rüzgâra karşı kürek çekenler de
kim? O sessizce konuşanlar?
Akıntısız ırmakta denizkızları örmez saçlarını hiç,
ölü denizlerde avlanmaz köpekbalığı - aykarasında
yaklaşan karartıları almaz gözlerinin ağlığı.
Çocuklarımız ölüyor; âh, ölüyor suçsuz çocukluğumuz!

Çığlıklarla koşuyoruz çirişotlarıyla örtülü bayırdan.
Korkuyoruz. Islak tenimizin üzerinde sivrisinekler
yayılıyor vızıldayarak. Davul sesleri ulanıyor
ıssızlığın derinliklerine.
Elimizde kamış baston, pusula, ekmek dolu çuval.
İşkilleniyoruz! Ayakizlerimize bakıyoruz ikide bir! Tuzlu
kirpiklerini kırpıştırarak işmar ediyor bize Mykene.
Anamız: Mykene.
Uğultular yükseliyor sığ denizlerin sınırından - bozkırdan.
Uğultular yükseliyor kuş seslerini sesimizden yalıtarak.
Köle yüklü gemiler geçiyor güneyden daha güneye: Bir
kedi gibi miyavlıyor elimizdeki kaval.
Anamız: Mykene.
Kirli ellerimizi ayışığına tutuyoruz - yeşil çimenler
fışkırıyor nasırlarımızdan. Ayın şavkı düşüyor
başparmağımızın kan çiziklerine.
Yüreğimizi çırpıyoruz karayele - hüzün tortusu dökülüyor
hep, yeğniliyoruz.
Ölenler savunmak için yurdunu
fısıldıyor birbirine,
düşünmeden sonunu
yürüyoruz ölülerle beraber özgürlük türküleri çığırarak
Mykene seferine.

(Köylülerin haberi yok yüreğimizdeki yangından. Ayrı
ayrı bakınıyor herbiri otların arasından uzatıp boynunu.
Köylülerin haberi yok bizden. Kuşkuyla irdeliyorlar
tümümüzün uruk soyunu. Şaşırıyoruz.
Cıgara içiyorlar yüzlerine tırmanan ateşböceklerinin
kanatlarından sakınarak - köylüler bakmıyorlar bile
birbirlerine.
Pamuk çapalıyorlar, tütün kırıyorlar, soya fasulyesi
suluyorlar ivmeyle. Uzun adımlarla geçiyorlar
Katrancı Koyunu.)

Ulu denizlere yelken açmadan önce durduk saf saf;
gövdemize sardık bayraklarımızı; toprağa su verdik,
ölülerimize kımız.
Sazlıktan gitti öncü-öncüsü manga. Keçiyoluna saptı
atlılar.
Su boyunca yoncaydı Küçük Menderes. Ölüdeniz silme
yulaf.
Kapadokya uzaktı; Girit, Rodos, İthake daha uzak!
Sessizce bindik gemilere Fethiye'den Halikarnassos'a
kadar
ki, gönül yoksunuyduk çok: Eğer işmar etmese bize dul
Mykene
kaya duldasındaki kerpiç evlerimize dönerdik apansız.
Ülgen yücelerde idi. Ay-Ana çekilmişti herzamanki
yerine - bulutların tâ gerisine. İpek yumağını
sağıyordu Gün-Ata'nın gözleri olan tanrısal şafak:
İyiye saydı gizem elçisi büyücüler belirtgelerin
yorumunu.
Adaklar adadık Hellen erenlerine,
erken öten kankızıl horozun sesini kutlu sayıp Yerlik-Han
için kopardık boynunu.
Tan atmadan/şafak sökmeden/soyunmadan alaca
giyitlerinden sabah
ünledi yolgöstericimiz: «Yâdıma düşen amansız bir âh
onulmaz yaralar açtı içimde yoldaşlar,
gelmek değil dönmek değil gömülmek var şu Zaman denen
yalnızlıklar dönencesine
gidin siz, ben varıp sokacağım kızamık artığı çileli
yüzümü anamın gül işlemeli eteklerine.»
Durdu ordugâh. Akan su durdu bu fire üzerine, uçar
serçe, seğirten çakal.
Aklımızı devşirip bitek topraklarımıza ak kavaklar dikip
emeğin önünde eğilip, kendi oymaklarımıza
çekilmemizi önerdi bir teccâl...
Tan attı/şafak söktü/alaca giyitlerinden arındı sabah
önümüzde çıkarıp kula donunu.

...havariç,
havra,
havass.
Zulumlarını bellerine dolayıp geçtiler sınır şeridinden.
Gözcü kulelerinin dibinde uyudular. Mayınlı tarlalardan
yürüdüler koşar adımlarla.
Tirşe gözlerinde güneşler battı - bulutlanan gözlerinde
kendimizi gördük ama hep.
Nasıl da gamzeliydi sarkık bıyıklarının döküldüğü
çeneleri, ne çoktu kirpiklerindeki tuz, ne çok aynalı
kapılara açılıyordu saçlarının savrulduğu istep.
(Geçitlerine baykuş gözlü gözcüler dikmişti nen.)
Çöl karanlığını yırtıp geldi yoldaşlarımız sözcükleri
yurtsama kokan kederli şarkılarla, tanrısal inanla,
sabırla;
daha aydınlıktı alınları dolunay ya da şire kazanlarının
döküldüğü kalaylı siniden.
Kıbleden geldiler aznavur adımlarla.

İnsanoğlu külden ve kilden değil biliyoruz:
Hayatımız sorularla dolu bir defter
küflü sayfalarından gürültüyle okuduğumuz
tâ sonsuzluklara ulanan düşsel bir sefer.

Kum. Ot evler. Ayağımıza takılan çam berçenekleri.
Yorgun gövdemizi sürüklüyoruz ayakizlerimizden,
ses çanları taşıyoruz yoldaşlarımızın yaralı sesine.
Dağlar birdenbire yükseliyor kıyıdan, keçiyolları uzuyor
maviliklerden. Kırağıya inat çiçek açıyor narlar.
Koyda konaklayan yelkenlilerin belirsizliğine ulanıyor
seyri sorularımızın belirsizliğine!
Deneysiz oğulumuz âh,
saflığımız: Ağustos gebe bir kadın gibi uzanırken ülkemize
çırılçıplak, güneşi çırmalıyor bir el branda bezine
sarılı amazonlar.
Önümüzde bizimle dövüşecek «düşman» yok artık - bir
yılan akıyor kenetli dişlerimizden.
Savaş boyaları sürünmüyor artık hiçbiri - yetiyor
masklar;
önlerinde diz çöküyoruz
silahlarının pasını/isini/kirini tükürüğümüzle silmek için,
üstelik boyuneğiyoruz
bağışlanmış topraklarımızla birlikte bizi de yüklemeleri
için koca karınlı gemilerine.

Ayrıkotları dizimizi taşıyor. Kuru papatya yaprakları
savruluyor koyaklardan. Çizmelerimizin tozluklarına
çarpan rüzgâr liflerine tutunarak yürüyoruz.
Toprak silme yeşil. Gece su ve çayır kokuyor.
Katrancı Koyunda beyaz bir kütle/badalanmış bir
karaltı/sütle yıkanmış karangu bir tekne.
Yüreğimiz kavruluyor. Eğiliyoruz
eğilip avuçluyoruz: Tuz!
Gözkapaklarımıza ceylanlar iniyor gökyüzünü soluyarak
yaprak hışırtılarında yitiyorlar yine.
Yüreğimiz kavruluyor. Eğiliyoruz
donmuş ırmak biçilmiş yarpuz ergimiş kar - sabah
serinliğiyle yüzümüze tırmanıyor gibi bir kırmızı
pervâne:
Ay yalanıyor
biz yılışıp bakarken tozlu kirpiklerine,
ne yapsak deli
ne yapsak divâne.

Demirin paslanışını duyuyoruz, ipekböceğinin kımıltılarını;
denizin yükselişini görüyoruz kıyıları ileriye iterek.
Yün çorap örüyor kadınlar, harmani ve gömlek -
kemikli ellerinde yücelişine talık oluyoruz mutlu geleceğin.

Sonra tütün kesemizi nylon torbalarla çıkınlıyoruz
bağlıyoruz omuzumuza. Bir Zaman kovanının oğluyuz
yakamoz pullarıyla kaplı derimize ışık lekelerinin
gözeler açtığı.
Yolumuz uzun. Zamanımız sınırlı. İşte, aklımızdaki
kayalıklardan kopup yuvarlanan bayır aşağı
bir yitik, bizden. Ve oyalanmadan bizden öncekilerle
denizci masklarımızı kuşanıyoruz. Sana geliyoruz ey
kızıl ışın ötesi ışık!
Tankların kanatlarını kurtarıyoruz uzun namlularını
kamış dilmeye yarayan uzun bıçaklarımızla ikiye
yarıp. Çarklarının dişlilerini yün ve pamuk
battaniyelerimizle tıkıyoruz benzin bidonlarının
mantar tıkaçlarının mühürlerini pasla sarıp.
Sözümona, bu savaş artıklarını bekleyecek sinsi bir
kunduz.
Kıyıda uyuklayan koloni iti yeşil bereliler daha
kucaklarken başlarını koydukları yastığı,
biz, en sonuncu kavgaya katılıyoruz.

Alnımızda ter, kirpiklerimizde keder;
yürüyoruz denizkızlarının oynaştığı Düş Ülkesine.
Yalnızca ölü anılarla örtülü bastığımız toprak
o binyılları koynunda saklayan anayurdumuz
biliyoruz: Yüzyılımızın kuduz yalvaçlarının başına
giydikleri çelik miğfer
kızgın bir saca döner ıssız aydınlıkta urbanlarla
dövüşüyorlarken. Biliyoruz
cellâd bir sokak kedisi gibi tırmanır hücresinin sisine,
cinayet, kan emici bir sülük gibi çentikler açar ince
derisinin pus gözeneklerine.
Acı duymuyoruz, hayır
acı duymuyoruz,
acı duymuyoruz.

Bir çakıltaşı fırlatıyorum dalgaların üzerinden sektirerek,
dağılıyor sis. Ve siste açıyor kanatlarını kırmızı karanfil.

Bir çakıltaşı fırlatıyorum dalgaların üzerinden sektirerek,
ilâhîlerle yürüyoruz Akdeniz'den Ege'ye bir derviş gibi
tekil.

Bir çakıltaşı fırlatıyorum dalgaların üzerinden sektirerek,
soğuyor dünya. Türküler çığırıyoruz hep birlikte, türküler!

Sular aydınlanıyor giderek, kamışların gölgelerini
örtündükleri yeşil;
çiğ ot kokuyor sabah. İmgelemimizden çekiliyor bir
buruk keder.
İpekli bir seccadeye benzeyen yalnızca deniz değil
yaralı yurttaşlarımızın bordo yüzüne vuran seher: Hayır,
bıktırıyor insanı bu ayşafağı ve lâcivert kütledeki
tekdüze gelgitler.

Bir çakıltaşı fırlatıyorum dalgaların üzerinden sektirerek,
uyanıyor Asya. Asya düşüyor önümüze elinde puslu bir
fenerle.

Bir çalıyor Yunanlılar omuzlarında toprak testilerle.
(Yunanlılar: Mavi yeleli Kirke'nin mutsuz kızanları.)
Barış süvarileri çıkageliyor isli alınlarında terle,
yorgun. Onların kılcaldamarlarına bağlıyoruz ardıç
oluğundan tekmil Urumeli'ne ışık sağan 'dertli' pınarı.

Kuşlar çekildi ilkin, bitkiler ve böcekler daha sonra.
Göğ bayraklı yelkenliler (Zaman geceyarısını sessizce
geçerken) demiraldı iskeleden.
Kuru yonca yaprakları toplayıp yığdı bir el, dalgaların
bıraktığı kıyılara.
Karınca iskeletlerini gömdü kumlara karayel. Ve belirsiz
kımıltılarla soludu petrol sızıntılarının soldurduğu ören.
Bir tren geçti ovalarda uyuklayan bulutları devşirip,
camızların çektiği kocaman tahta tekerlekli bir araba
yanaştı pınara,
bir cırcırböceği uçtu bildiği tüm şarkıların adlarını tek
tek sayıp,
karanlık denizlere uzadı göksel çıra,
sular uyandı, tilkiler yaklaştı uğrun uğrun, ay uludu
yine, ve tan attı/şafak söktü/alaca giyitlerinden
soyundu sabah derken...
Daha erken,
çok var daha yolumuz;
giderken
daha çok içkaleler var yüklenecek acılar yüklü tek
bineğimiz bu topal katıra.

II.

Ölümüm güneş batmadan öncedir
ay daha uzanmadan bozkırlara,
elde kalanı çoğaltmak değil de nedir
'tarih düşürmek' bu zifir bakıra.

YÜCE KALIT

Hayır, dönüp bakmadılar geriye daha geriye
geçmiş'in geçmekte olan'ın gelecek'in
tozlu ayakseslerinden korkarız belki, diye.

Sütü bakraçlara sağılmış loğusa bir kadın
görkli Zaman'ı emziriyorken alınteriyle,
türküsü çığrılıyordu eski ülkelere giden savaşçı ölü
çocukların.

Kızıl dona bürünmüş şafağın kula atları
tarıyorken günışığının saçlarını yeleleriyle,
kendi soluğuyla boğuluyordu çakırgözlü tanrı.

Omuzlarımızda öpüşüyorken denizle kuşlar
anlayamadık Yunus ne söyledi Emre'ye
ki, kanlı köyneğimizin yenlerine sokuluyordu rüzgâr.

«Ene'l-Hakk» dedi bilcümle İnsan
daha türkçe yazılmıyorken anayurt atlasında Türkiye,
yeryüzüne göçüyordu dervişler tasavvuftan.

SARMAŞIK DUVARI

Alnımızın sökük derisini dikiyor bir köşker,
köşkerin elinde bir ışık testisi.
Tanyerinin çıngıraklarını soluyor seher
çan kulelerinde: Çiy, kırağı, sabah sisi

ve kuş sesleriyle dolu bir sessizlik
ilk şarkısına başlıyor bizimle birlikte:
«Bu güvercin iskeletleri ne, niçin esrik
kırlar, atlar başıboş bu gölette?»

Uzun tırnaklarımızla geceyi kanatan biziz.

Üstümüzde bulutlar, günışığının kanat hışırtıları,
parçalanmış bir gökçe tuğ.
Yurdumuz, sanki aklımızla yüreğimizin sarmaşık duvarı
bir huğ.

AYNA

Yorgun başımızı dayadık alnına Zaman'ın
gördük sûretimizi sırlı aynasında,
dalga seslerini durdurduğumuz deniz değil bu, yanılmışız
tek parmak izi bile yok Musa'nın asâsında.

Bu kapıları biz açtık güneşe sırtımızı dönüp
yalnayak biz durduk unutulmuşluğun kanlı tuğrasında.
kıldık cenaze namazını tüm tanrıların
ikindi yağmurlarının bildik salâsında.

Bu ân, ömrümüzden kurtarılmış bu güleryüzlü dev
elbet yıkılacak bir gün kendi konağında;
ama, bin yaşam gizli değil midir şairlerimizin her
susuşundaki
«yaşam sürüyor hâlâ»sında!

PÎRÎ REİS'İN İSTANBUL'A DÖNÜŞÜ

Mavi karanlığın içinde durdu Pîri Reis,
durdu su seslerinde muhacir İstanbul;
başı sarıklı tayfaların gözbebeklerindeki sis
ağdı, güneşli alınlarına dayanarak.

Gözcü bağırdı: «Bulutların altında yurdumuz
bir superisinin kanatlarına takılmış geliyor!»
Bir muskayla denizlere iliklenmiş omuzumuz
seyirdi, bir tarih ölüsüne basarak.

Ege'den kaydık, girdik Çanakkale'den içeri
şükrederek bu yurdu bize verenlere.
Urumeli'nde pasaport sordu bizden bir emireri
'korsan' diye vurulduk zincirlere.

— Hey Reis! haritana bir daha bak bakalım.

İĞ

Savatlı bir bıçak ucuyla yaralanıyor şafak.
Bir el sağıyor keçilerimizi. İğ
eğiriyor yaşamımızı usulca. Ömrümüzün solgun yaprakları
hâlâ çiğ.

Âşıklar türkü söylüyor yaralı böğrüne dayanarak,
dağlar sâda veriyor ulun ulun, su sırıltıları
ayak uyduruyor rüzgârın uyumsuz dansına.
Telâş içinde serçe yavruları

sokuluyor bulutların kuluncuna yıldızlardan sakınarak.
Göksel çobanların güttüğü ürkek bir bulut
sökülüyor gökkuşağının renk yumağından:
Tek tek koparıyor yapraklarını yaşlı bir dut.

SONSUZLAMA

Ey saydam ten, ey ölümsüz sessizlik,
kendi yatağında uyuklayan ölü göl;
ezilmiş gelintaçlarının yapraklarıyla örülmüş dikenli tel
kuşatıyor bilincimi: Yüzümde aklık

ve jiletle ve kırbaçla biçimlenen bir yontu
içim: Atlar suvarıyor bir yalakta,
tuzla durulanıyor kirpiklerindeki buğu.
İşkenceciler salâ veriyor bir sunakta.

Yüreğimin yıkıntılarını onarıyor ölüler;
ölülerin ölülerini gömüyor aklım.
Ay doğuyor. İki avucumun arasında başım
ve sıkıştırılmış bir yumak keder.

YİNELEMELER

Çekiç sesleriyle uyanan bir gurbet yolcusu
yaralar şahdamarını aklının üzerinde,
yakamoz hışıltılarından arındırılmış bir denizde
durur gibi öyle bir kırbağı su.

Kuşlar gelir sonra, üçbeş böcek
kanat seslerine kanıp giderler,
gölgelerimiz düşlerimizin açık kalmış yüzlerini örter
uyur gibi öyle çekilince el etek.

Sonra bir gebe kısrak ya da bir tay
kalır kımıltılar arasında, bir mermer
bizle değişir dış dünyayı! Kendi kirişini gerer
elimizdeki yay.

— Hayır, yaşam bir yanılsama değildir her yerde.

ÖLÜM BİR SOKAK KEDİSİYSE

Şu dağların yamacına dayayıp alnımı
uyumalıyım şu lâcivert körfezin üzerinde.
Ne denli yorgunum ey hırçın sessizlik
ne denli bitkinim böyle!

Sevişin ey superileri ey mavi göçerler
demiratın içimdeki yıkıntılara gemi ölüleri;
bu kumsalda açtı gözlerini yedi kardeşimin yedisi de,
bu kıyıda yendik o onulmaz kederi.

Hoşçakal ey Zaman Yolcusu ey Eski Çağ
artık bu kapı sana açık değil.
Kimsesiz bir sokak kedisi midir hâlâ ölüm
ki, tekmeler durur onu Azrail.

DÖNÜŞÜM

Ayışığıyla doldurmuşsun testini Güllü bacı,
bak, sen yürürken dökülüyor eteklerine.
Taçyapraklarını doluyor saçlarına fistanındaki iğne
oyayla işlediğin iğde ağacı.

Çıngırak tınılarında kırık kanatlı uçurtmalar
gözlerinde çiçektozu ve reçine:
yalnızlığımız isli bir camın üzerinde kendi yüzüne
örtüyor kapılarını. Ev. Gece. Sonbahar:

Gözeriminin çevreninde unutulmuş bir iklim
ya da kenarları kemirilmiş turuncu yıldızlar
gibi! Hayır, gökyüzünü dolduruyor dağlar ve rüzgâr,
çok uzaklarda Uğultulu Ekim.

GEÇMİŞ ZAMAN OLUR Kİ...

İkindi ezanı okunuyor uzakta. Pamuk işçileri
nar çiçeklerinin çılgın renklerine bulanıyor.
Güneş bakır bir sini değil, kor
bir yürek. Traktörlerin bıçkın demiri

tarıyor toprağın koygun saçlarını. Tef
sesleri oynaşıyor lâcivert bir renkte.
Sevgi değil sevda değil paslı bir firkete
dalıyor içimi. Alınyazımı dokuyor bir gergef.

Deve sağar gibi koza ayıklıyorum çöküp
yere. Harar basıyorum yumruklarımı sıkarak.
Soğan kırıyorum, kekik ve çökelek
banıyorum kantere defterimizi kara yazanlara boyun
büküp.

— Bizler ki çocuklarıyız at sürenlerin Akdeniz'e.

TROYA

Yıldızlar uçuşup duruyor üzerimizde
kanat çırpışlarının çıtırtısını duyuyoruz,
sesler okyanusunda dilsiz Homeros gibi
kendi kendimizle konuşuyoruz.

Batık deniz ülkelerinin bir mezar kazıcısı
«bu» diyor, «en sonuncu Pallas Athene».
günışığının uzun saç örgüleri çözülüyor
yüreğimizi çıkarıp atıyoruz önüne.

Gecenin karanlıklar sağıcısı ay
süt güğümünü boşaltıyor yamaçlardan aşağı,
yalnızlıklar güdücüsü olan bizler
kalıyoruz ovada elimizde kırık bir kaşağı.

VAZGEÇİLMEYEN

Gözyaşlarının buğusuyla dolar yelken
kanının akıntısıyla sürüklenir tekne.
Kıvrık gagalı güz kuşları sabah alacasından göçerken
ışık levhaları atar çivit gecelerine.

Uyanırsın. Bıçaklar içini esrik gemiciler
demiratar denizaltılar yüreğinin yıkık iskelesine,
küflenir beyaz omuzuna yürüyen ter
bendini yıkıp çağlarsın yine kendi kendine.

Uyanırsın, geceyarılarından ıssız ikindilere dek
ilençlenirsin çapaklı alaca gözlerine.
Çürür gizlice bayrağını çektiğin bronz direk
avuçlarının içindeyken bile inceltir yüzünü bir demir
mengene.

— Unutma, özgürlüktür vazgeçilmeyen bir tek.

NEVRUZ

Ömür geçer devran içinde habersiz
en yiğitlerimiz seher delisi,
okul olduk kendimize gönlümüzün kulu biziz
külümüz yanan yüreğimizin isi.

Heceledik adımızı bir kalın kitaptan
sıfatımız uçsuz evrende bir uç.
Kaftanımız tafta zubunumuz savran
ıssız alnımızın bir imidir kızıl sorguç.

O şamanın davuluna başımızı çarptık da geldik
yüce dağlardan aştık da.
Pekmez teştlerinde kaynatıldı kımızlı hedik
aç idik yedik nevruzda.

TÜRKMENLERİN SONUNCUSU

Ağlar bu mezarlıkta yörükler her gece
Bıkıp iri yıldızları davar sanmaktan
M. C. ANDAY

1

Kardeşim, sevgili kardeşim,
düşüncemin ilk atası.
Dağları denizlere taşıyan
görklü bilge: Zaman
seni unutturamadı bize.
Babaîlerin güney kal'ası.
Tırnaklarındaki saman çöpünü
Osmaniye önlerine bırakan
güz kuşları, yoldaşlarına
selâm taşımıyor artık.
Mığır Dağının üzerinde
bir avuç kan lekesi gibi
seher: Akdeniz'in yamacına astığın ışık.

2

(...koynumuzda tanyerine bulanmış sabahın saban demiri,
soluyan atlarla geçtik Urfa'dan Halep'e.
Oklanmış bir güvercin kanadı gibi kanlı aklımız
yeğniltilmiş rüzgârların önünde, yorgun
bir kuşluk vakti dayandık 'eşkiya' Nizip'e.)

Soluyan rahvan atlarla geçtik ölü kentleri.

3

İn atından, kolanını gevşet, bir çayıra örkle.
Yol yürümekle tükenmez. Altın saçlarıyla şafak
söker birazdan. Büyük ve nasırlı elleriyle günışığını
sağar gözlerine. Gece kuşları birer sessizliktir. Bekle;
senin yükünü ne kamyonlar taşır böyle, ne kağnı.
Yaralı omuzlarında külrengi heybe ve toprak.
Ülkemiz yorgun ve ihtiyar. Sokak başlarında Ölüm
çağla yeşili giyitlerle çalıyor artık ses çanlarını.

Bir yanımız gündüz bir yanımız gece, önümüz set.
Bir çekül taşına bağlanıp göle sarkıtılmış ömrümüz.
Terli bir harmani sırtındaki. Cebinde tabaka. Hepsi
bu. Ey Emek Sultanı! satılmış köşker gönü müyüz
bir uğrunun elinde? Yaralı bayrağımızın sunulduğu tepsi,
bir ayna: İşte kuşatılmış bir oba ve ağulanmış bir gölet.
İn atından. Bir tarih yaprağını çevir, seyret
akıp giden hayatımızı: Bir çimenin duldasında
çürümüşüz!

4

Nizip, İslâhiye, Arsuz. Solgun bir güz yağmuru.
Leylekler geçip gidiyor Kıbrıs'a doğru.
Kanat sesleriyle dolup boşalıyor ruy-ı zemin,
gökyüzünü yırtıp yapıştırıyor defterine bir gezgin:
«Bir bâtınî ihanet». Evet, kirli ve anlamsız.

Kanat sesleriyle dolup boşalıyor nev-i beşer.

Çukurova mavi gözlü bir çocuk gibi, telâşsız.

5

«İşte, geldik!» dedi en öndekimiz,
«çayırlara serin artık döşeği.»
Kızgın güneşten başka birşey değildi önünde eğildiğimiz
gene de südik yüzümüzdeki kirli eriyiği.

İspermeçet iskeletleri topladık sonra,
meşe yaprağı, kuş üzümü, böğürtlen.
Turuncu fırınlarla taşınan rüzgâra
imler açılmıştı bıçaklarla daha biz gelmeden.

«İşte, geldik!» dedi en öndekimiz,
«eğirin bakır teli büker gibi ipeği.»
Birbirine ulanarak eridi sessizliğimiz
duyduk tenimizde tuzlu serinliği.

Sonra kente inip işçi yazıldı kimimiz
kimimiz azap oldu ağalara.
«İşte, geldik!» dedi en öndekimiz,
«dizilin artık şu telörgülü duvara.»

Göçmen serçeler gün batarken
yolun üzerinde düşünürler bir:
Yörük mezarlıklarının üstüne örtülü kefen
gökyüzünden daha büyük değildir.

SOKRATES'E ÖYKÜNME

Gece çürür soyulur karanlığın kabuğu
tütün basmayınan taze yaranın kanı durmaz,
hazır önümde bakır tasman ağu
içsem murdar ölürüm döksem olmaz!

HACI BAYRAM-I VELÎ'NİN İZİNDEN

Bizler çiftçiyiz anlamayız kitapların küfünden
işimizin kuluyuz biraz sâf biraz esnaf.
Devrilir yıllar tükenir ömür çürür ten
ama tarlalarımız gene de silme yulaf...

AYASOFYA

Üzerine tünediğimiz bu ardıç sandal
yüzüyor bir gökçe kentin eşiğinde:
Tuhaf şey; tüm kapılar açık, pencereler camsız,
denizkızları yıkanıyor hâlâ bu tanrilarevinde.

İBNİ HALDUN'A TUYUG

İbni Haldun! bakışarak anlaştığımız soylu Arap;
ne kara imlem biliriz bizler ne ak im
ama sen tutunca ocağa sırlanıyor elimizdeki bakır kap,
madde'nin yansımalarıyla dolu yüreğim.

XEWABÛN

Dalgın, yürürken Ağrı'da Murad Havzası'nda
ayağıma takılır tarihin tahta bacağı;
kar çiçekleriyle örtülü bu dağ yamacında
içimi burkar yere düşürülmüş bir halk sancağı.

PÎR SULTAN'A TUYUG

Asıldık ak köynekli seher yelinde bir sabah
Abdal gönlüm görklü Sultan'ım dilimin Pîr'i
ölüyü diri gördük külüng seslerinde ham demiri
evvel ebed insan adına lâ ilâhâ illallah!

IŞIK ARAYICILARININ TÜRKÜSÜ

I

Bu topraklarda ayakizimiz yok bizim; tırnaklarımızın
arasında kir
ve gözçukurlarımızdan fışkıran çayır ve ipek ve bakır.
Bu topraklarda ayakizimiz yok bizim; açık alnımızda
güneş
ve batık kıyı kentleri ve neşter ve süngü yaraları. Ve güreş
şalvarlarımızın kemerine bağladığımız oyalı mendil
altın hızmalı burnumuzda satılmışlığımıza değgin
kızgın kil.
Bu topraklarda ayakizimiz yok bizim; saban tutan
ellerimizde nasır
ve pıhtılaşmış çiçek özsuyu ve kimyon ve zencefil. Zifir
zülfüne nazar boncukları takdığım Şeyh Cüneyd, Cemşid
Kuseyri,
Abdülkerim ve Abdültalat ve Abdülsabır ve Abdülvahab
ve Abdülbahri
gazel olup savruldular bu yitik cennetin sisli sokaklarında
ve omuzlarına dövdürdükleri göçmenkuşlarından başka
birşey yoktu akıllarında.
Bu topraklarda ayakizimiz yok bizim yalnızca; mavi
çevrenlerin tığı
mavi ibrişimlerle binlerce yıl önce dokumuştur bu mavi
yumağı.

İşbu Mikail'in diline sazmtı ettiği «Bu Cennette
Yaşayanlara Dair»

ve Mikail bu sonsuz dönüşten çocuklarına bile sözetmiş
değildir.

II

Bir yontu: Düşünen bir insan: Bir hıristiyan ermiş
klişümlü bir yüz, bir çoban ya da
derisi soyulmuş bir köylü eli
birşey anlatmıyor mu size?

Yakılan bir cami avlusunda ağlayan köylüleri hiç
gördünüz mü, bilmem
sabanın üzerine yıkılan bir öküzün boynuna sarılıp
yalvaran ak başörtülü kadınları gördünüz mü, bilmem
kuzusunu kapan bir kurdun üzerine bir çobanın atılışını
hiç gördünüz mü?
İşte bu insanlar doğurdu bizi; bizi bu halk yarattı acıyı
toprakla yoğurarak.
İşte bu halk doğurdu bizi - yeryüzü durdukça sevginin,
umudun ve bu yurdun sahipleri.

Belki yüzlerce kez öptük ölümü,
hepimizin dudaklarını kanattı belki yüzlerce kez ölümle
yanak yanağa gelmek,
ama yarı yolda postallarını alıp eline geri dönmedi hiç
kimse.
Bu ışıklı yolda kurumuş kan lekeleri, aşılanmış zeytin
ağaçları, kanlı yara bezleri
ve ayışığından ibaret tütün kesemizden başka birşeyimiz
yok.
Öldüğümüzde cesetimizi soymazlarsa eğer
bizimle birlikte yokumsanacak özel eşyalarımız kalıyor ki
geriye, bunları
bir uzun yolculukta yüreğimizi taşıdığımız gibi sol
memeimizin altında taşırız
ve bunları bir bir saymayı
gelin giden kızkardeşimizin ardından ağlamak kadar ayıp
sayarız.

İşte bir göçten dönüyoruz yine!
İşte meşe yaprağı yerine elimizi kemiren, tuz yerine
kayaları yalayan koyun sürülerimiz.
Geride kaldı artık önünde ot kaynattığımız harnup
gölgeleri, üzerinde bazlama açtığımız saç.
üzerinde yoksulluğumuzu kaynattığımız bakraç;
geride kaldı artık göçebe komşuluklarımız.
İşte bir göçten dönüyoruz yine, onurumuzu çılgınca
savunduğumuz.

Köyünü tanıyor musun kardeşim, yerinde yeşil çimenlerin
fışkırdığı bu öreni
tanıyor musun? Bu, uzun kış gecelerinde kuzuları alıp
kucağımıza ocağın başında uyukladığımız
evimiz. Bu dağları tanıyor musun delikanlı,
şu yamaçtan indiğimizde sürüyle birlikte bir akşam üzeri
senin doğduğunu muştulamıştı babam. Şimdi yattığı
yerde çirişotları biten babaanneme:
«Annem doğurdu, sen niye doğurmuyorsun?»
dediğimizde hani, yaşlanmış bir çınar ağacını
göstermişti bize.

Bak, şu yüzü anımsıyorum. Bu kuşlar hiç yabancı değil bana. Bu tay doğduğunda daha gençti dünya.
Bu kargaları tanıyorum —ölü bir kentin ve yıkılmış kil çadırların üzerinden uçarak geldiler—.
Bu nergis o yılda açmıştı böyle bir çiçek.
Ne zaman ırmağa bir gül atsam aynı halkadır suyun üzerinde açılır gider.
Böyle saatlerdi yine bir serçe ötüp durmuştu şu erik dalında (bu aynı serçe mi ki?).
Bu ceviz ağacı, biraz daha kurumuş bu fundalıkta - küflenmiş biraz, kocalmış.
Bu topraklar benim toprağım:
Devinimi, değişimi ve eski yüzüyle tanıyorum onu:
Ey Zaman! ey Zaman'ı dölleyen yüce yurt
biz yine başladık yaşlanmaya
yine başladık bir yontunun derisini kazımaya.

Derisi dökülmüş bir yılan gibi akıyor ırmak.
Kadınlar yıkıyorlar yüzlerindeki güneş yanıklarını,
sabırla ayıklıyorlar tırnaklarındaki çayırı, kül ve solucan artıklarını.
Akıntıya atıyor kendini camızlar. Çocuklar birikiyor kıyıda.
Yaşamak! ayırmak gözkapaklarımızdaki kırmızı asma yapraklarını;
halkımızın düşlerindeki açlık bir baykuşun gözlerindeki belirsizlik ya da bir kartal gibi yırtıcı değil
artık o bildik sevgi arkadaşlıklarımız.

Bir üzüm tanesinin arkasına takılıyor balıklar
(üzüm tanesine benziyor balıkların gözleri),
bir kurbağa usul bir elyordamıyla yakalıyor onu,
balıklar geçiyor bir selvinin yapraklarına sürterek
göğüslerini;
bir çocuk okşuyor onları gözleriyle
mırıldanıyor: «Suda balık..» Sonra kalkıp gidiyor ekin
tarlasına.

Yorgunum. Yıkıntılara atılan bir çıkın tuz,
unutulan bir heybe, kundakta bir çocuk
(yırtık bayraklarla üzerindeki kan lekeleri silinen bir
bahr-i sitare):
Sabah ezanları hep uzak ülkeleri anımsatır bana,
mola veren bir solukluk göçebe kataı.
Sabah ezanları
tuz yerine çocukluğumu yüklerim atlara.
Sabah ezanları ilkgençliğimdir benim;
uzanırım çayırlara,
yakalamaya çalışırım sözcüklerle sonbaharı.

III

Gözlerimizde güneşler oynaşıyordu,
yüzümüz avuçlarımızın içinde.
Arkamızda Amanos Dağları, dalgın
düşünüyordu. Yalnızlığımız çoğalıyordu yağmur
tanelerine karışarak. Açtık, ıslaktık, üşüyorduk.
Güneşler oynaşıyordu gözlerimizde.

Bir davar. Sökülmüş çadırlar. Bir kırat;
kıratın duruşu uzuyordu Asi Nehrinde.
Kaval çalıyordu elleri titrek bir ihtiyar;
sırtında yırtık bir türkmen kaftanı, dizine dayalı bir kılıç,
belinde bir kuşak, kalçalarını döven bir avcı bıçağı...
İhtiyarın yüzü Köroğlu'na benziyordu.

«Yolculuk nereye emmi?» dedim,
dedi: «Çamlı - Bel,
kervanım soyuldu Halep'e geçerken,
Ayvaz'ım Kilis'de kaldı, Hasan ile Hüseyin'im
Kerbelâ'da, yurduna döndü Arap Üzengi...»
İhtiyar, cıgara içer gibi konuşuyordu.

«Necisin, kimlerdensin?» dedim,
dedi: «Ol evvelin erenleriyiz
ol âtinin cümle kulları...»
Morardı soyulmuş boynunda belli belirsiz bir im, Çoban
Yıldızı üç kez balkıdı karangu gecede.
İhtiyar, cıgara içer gibi konuşuyordu.

Baktım: Düşünceli alnında bir mavi bulut
mavinin bin renginde.
Baktım: Çığlık çığlığa kuşlar uçuşuyor enginde,
bizler, bir ankanın tırnaklarına gömülmüş yüreğimizin
kanalcıklarında soluklanıyoruz ikide birde.
İhtiyarın yüzü Köroğlu'na benziyordu.

«Ko, gitsin ulan» dedim, «bu da benden,
yırttık kefeni gene!»
Dediler: «Sürüp Şam'a geçerken
tekmil nal izleriyle örtülüdür ovalar bu hınzır celâlî
müridinin desene...»
İhtiyarın yüzü Köroğlu'na benziyordu.

Rüzgâra bayrak açtı dağlarda mendirek çatanlar;
kesik başlarını sundu Azrail, elindeki bakır sinide.
Çaprazlama fişek kuşandı Dadal uşağı:
Ceritoğlu Hakkı, Çökeliğinoğlu Arif, Danaboruk,
Arnavut Ökkeş, Kürtdağlı Keçecizâde.
İhtiyarın yüzü Köroğlu'na benziyordu.

Ölümle kucaklaştı geri dönenler, Akbez'de
yatarlar kendi içlerinde boyunları kırık.
Bir ölüme alışılmaz, derler hani
ölülerimiz alıştılar birbirlerine; aynı mevsimler, aynı
sürülmemiş topraklar, aynı bıçkın aydınlık.
Gözlerimizde güneşler oynaşıyordu.

«— Necisin, kimlerdensin emmi» dedim,
«nere gidersin böyle aç susuz?»

«Ben Köroğlu'yum» dedi, «adım
tırnakla kazılı durur çatal uçlu kılıçların yivinde.
Rüzgârın önünde at oynattım
superilerinin altın ibriğiyle yudum yüzümü ve uzak
denizlerin kıyılarına demiratmış bir yelkenli
sallanır durur hâlâ yakamoz renginde».
İhtiyar, cıgara içer gibi konuşuyordu.

«Ben Köroğlu'yum» dedi, «ne ak okudum ne kara
türkmen kocasından başka yalvaç tanımadım
ki, şol aklımız saklıdır onun aklında;
ama hep birlikte düştük yola, hep birlikte düşünüp
taşıdık aklımızda yüreğimizi».
İhtiyar, cıgara içer gibi konuşuyordu.

Bir horoz ötüşüyle üflendi borazan.
— At kişnemeleri karıştı çiy tanelerine,
çekti Demircioğlu'nun körüğünü rüzgâr,
sabah sisi dağıldı Amik üzerine.

Bir horoz ötüşüyle üflendi borazan.
— Koynumuzda uyuklayan gökçe yıldızlar
eriyerek döküldü Asi Nehrine,
tanla sildi gözlerini üçyüz Avşar.

Bir horoz ötüşüyle üflendi borazan.
— Kirmende eğirdiğimiz ışık yumağı
ağdı kendi dolambacında dolanarak,
Yusuf Bey'in kanıyla nişanlandı türkmen sunağı.

Hatay sildi gözlerindeki nakışları;
Zaman, doğruldu Zaman'ın üzerinde.
Güneş Ülkesi'ni üç kez kiremit rengine batırıp
kızıla boyadı Ülgen; gökkuşağı bir boynuz şarap kupasına
batırılıp döküldü, renkleri kaldı tirşe gözlerimizde.
Köroğlu, doğruldu Zaman'ın üzerinde.

«Sivas'dan Pîr Sultan geldi» dediler
«kaftanının eteğine sarılı kellesi».
Nesimî'nın çıplak bedenine çokuşmuş yeşil sinekler,
İznik'den Bedreddin'in bir ceylan derisine kan ile yazılı
ak alınyazısı:
Dönüp baktık: «Köroğlu'na ferman geldi!» dediler.

Bir horoz ötüşüyle üflendi borazan.

IV

(Çalışırız, dövüşürüz, sevişiriz. Gene bir çıkrık sesi kalır
geride
ya da bir testi suyun karanlıklara dökülüşü:
Yaralı bacağını sürükleyerek çekilen bir ömrün
çetelesinde âhbar
ölümü deneyen bir kartalın süzülüşü gibi birşey.)

Bekle. Biraz bekle. Elbet dönmeyeceksin geri.
Yitirdiğin kavalı aramaya zamanın olmayacak,
bir zeytin gölgesinde unuttuğun tabakanı dönüp almaya
çıkarıp atmaya seninle birlikte eskiyen yakasında
aladoğan işlemeli mintanını,
artan hayıt çubuklarından yeni bir sepet örmeye zamanın
olmayacak.
Bekle. Bu barış muskasını yanına al
zincirlerini kıracak günü bekler gibi koynunda sakla.
Bir sabah darağacına çekseler seni
derinden kazıyıp atamadığın bir dövme gibi barışa olan
inancını taşımaktan onur duymalısın yüreğinde.
Eteğimize güneşi sağan bilge Gothama'yı unut,
bir camız derisinde büzülürken bedeni, çoğalarak
ruhu bahr-i sitareye karışan İsa'yı unut;
gerekirse ayakizlerine yüzümüzü sürdüğümüz
Muhammed'i bile
unut ama arkanda öksüz kalan bu yurdu unutma:
Çünkü seni bu toprak kulunladı
karanlığın aydınlıkla öpüştüğü yerde
çünkü seni bu toprak kulunladı
aklını barışın çifte su verilmiş bıçağıyla kazıyarak
çünkü seni bu toprak kulunladı
mut'la acının son kez birleştiği yerde;
sana bu toprak öğretti bağışlamayı
umudu darağaçlarında değil imgeleminde saklamayı.

biraz bekle, soluklan, semerini çıkar atının
köşesi gül oyalı mendilinle al terini
sevdiğine bakar gibi bak gözlerine,
işte o zaman yanında soluduğunu duyarsın gücünün
tükendiği yerde
işte o zaman ağlarsın sağrısına alnını dayar
tek kaldığını sandığın zaman:
Atın yolarkadaşın bunu unutma, bir de!

(Sevişiriz, döğüşürüz, çalışırız. Gene bir sabah sisi kalır
geride
ya da rahvan bir atın o bildik yürüyüşü:
Zaman zaman içinde rüzgâr kalbur saman içinde bergüzar
çiy damlalarının bir okyanusa dökülüşü gibi birşey.)

Dört kitabın dördü de küf kokuyor artık
küf ve kükürt. Artık aramızda bir uçurum var;
yamacına bir sarmaşığın bile tırmanmadığı,
hiç bir kuşun uçmadığı bir uçurum var aramızda:
Hani dağlar olur sıra sıra,
zincirlerimizin halkaları gibi kenetlenerek giderler
birbirine
dağlar olur hani kumaş yüklü katırlarla geçilmez,
hani bir karıncanın göç etmesi gibi başka bir ülkeye
çeker gidersin gönlünün kırık parçalarını bir bir
toplayarak,
öyle,
ölüler kitabından biriktirdiğimiz küllerle
doldurulur ancak
ölüler kitabından biriktirdiğimiz seslerle
doldurulur ancak
gözyaşlarıyla ölüler kitabındaki ölülerin
doldurulur ancak
sevgimle sevginle sevgimizle

acılarıyla sevgiyi tavaf edenlerin
doldurulur ancak
boş bir kütle...

(Bir elinde Haç
bir elinde Ay
bir demir sürgülü bahçede namaza durur Yörük Kocası,
yüzlerce yıldızın şavkı düşer yüzüne.)

Bir yatakta akan iki ırmak gibiyiz,
bir kavala dayamış başımızı ineriz Amik'in yeşil denizine.

V

Ay doğuyordu.

Ay doğuyordu.

«Aya bak!» dedi atölyenin bir kuytusunda teneke kesen
bir çırak öteki çıraklara,
«aya bak!» dedi mensucat fabrikasının gece vardiyasında
çiyit ayıklayan bir kadın yanındaki kadınlara;
«ay doğuyor işte!» diye yanıtladı onları ustabaşı, «ay
doğuyor, ne var ay doğuyorsa, doğacaktır elbet».

Varoşlar uyanıyordu,
serçeler uyanıyordu,
gece uyanıyordu: Her gece çiy taneleriyle yüzlerini yıkayıp
ayın altında kayarak
ay doğarken vardiya düdüğüne koşan sokaklar
uyamyordu.

Varoşlar uyanıyordu.

Asi Nehri akıyordu. Tüyleri gülkurusuna çalan ala bir
köpek
yaralı ard ayağını sarkıttı köprüden.
Vardiya düdüğü kesik kesik çalıyordu.
Köprüden koşarak geçti tekstil işçileri,
ben Antakya Köprüsünün soğuk demirine dayayıp alnımı
baktım onlara;
onlar, tez ayaklarıyla karıştı karanlıklara.
Ay ala köpeğin yaralı ard ayağını yalıyordu,
köpeğin bitlenmiş tüyleri arasından
ve gözlerine düşmüş iri kulaklarının arkasından ay
doğuyordu.
Vardiya düdüğü kesik kesik çalıyordu.
Asi demir parmaklarıyla ayışığını eliyor, demir
tırnaklarıyla ayın yüzünü kanatıyor...du;
ben köprüden sarkıtıp başımı bakıyordum ayın elenmiş
ince kırıntılarına. Aklım almıyordu.

akıtma. Beyaz leke; hayvanların genel kıl renklerinin aralarındaki beyaz renk benekleri.

Ali bin Mehmed. 867'de, Basra Körfezi çevresinde, yenilgiyle sonuçlanan bir köleler ayaklanmasının önderi.

Anu. Sümerlilerde göktanrı. Yer tanrısı Enlil, sular tanrısı Ea ile birlikte oluşturulan dinsel dizgenin en önemli tanrısı.

Ay-Ana. Şamanizme göre, ay'ın tanrısal adı.

aznavur. Yiğit, gözüpek kişi.

bahr-i sitare. Yıldız denizi; 'yıldızlarla dolu gökyüzü' anlamında.

balkımak. Bir ân etrafına ışıklar saçarak doğmak.

berçenek. Çam kozalağı.

celâlî ve celâlîler. XVI. yüzyıl ve sonrasında, Anadolu'da, Osmanlı yönetimine karşı verilen halk ayaklanmalarının yandaşına ve yandaşlarına yakıştırılan genel ad. Şeyh Celâl, Baba Zinnun, Süklün Koca, Kalender gibi kızılbaş - türkmen önderlerin yörüngesinde oluşan Celâlî Ayaklanmaları, Türk toplumunun ekonomik, siyasal ve sosyal örgütlenmesini kapsayan bir olgudur. Düşünsel önderlerinden çok. Köroğlu'nun adı çevresinde kitleselleşmesinin nedeni ise, Köroğlu'nun ilk ve en önemli savaşımcısı olmasından kaynaklanmaktadır.

Gothama (Buddha Gothama). Budizmin kurucusu. İnsan erdemine dayalı bir din olan Budizm; Çin gibi ülkelerin yanısıra, Asya halklarının hemen hemen tümünü etkilemiştir. Bu, Türkler için de sözkonusu.

Gün-Ata. Şamanizme göre, güneş'in tanrısal adı.

haraviç. İslâmlıkta, Ali düşmanlığından doğan ve ilk tarikat sayılan Haricîler'e göndermeyle, 'dinsizler' anlamında oluşmuş bir sıfat.

havass. Bilgi ler; aydınlar; ileri gelenler.

havra. İri ve kara gözlü dişil kızan.

İsa. Çarmıha gerilerek öldürülüşü konusundaki bilgiler kesin olmakla beraber; türkmenler arasında, İsa'nın bir manda derisine konularak boğulduğuna ilişkin yaygın bir söyleni vardır.

karangu (karanu). Kütlesel karanlık; zifir karanlık; kapkaranlık.

kelep. Bükülmüş ip kangalı; büyükçe iplik çilesi.

Kirke. Akdeniz'de bir adada oturan, büyücü tanrıca. Homeros'un destan kahramanlarından Odysseus ve arkadaşları, Troya dönüşünde, Kirke'nin adasına çıkarlar yollarını şaşırıp. Kirke büyü yaparak Odysseus'un arkadaşlarını hayvan biçimine sokar; Odysseus ise, tanrıçanın kendisine âşık olmasından yararlanarak arkadaşlarını kurtarır. Mutlu bir beraberlikten ve çeşitli serüvenlerden sonra sağlıkla adadan ayrılırlar. Daha sonraki Yunan efsanelerine göre, Kirke'nin Odysseus'dan birçok çocukları olur.

kızıl ışın ötesi ışık. Çıplak gözle görülmeyen ve özellikle tank gibi savaş araçlarında kullanılan bir tür aydınlatma.

köynek. İç gömlek; yakasız ve düğmesiz gömlek.

küşümlenmek. Kara kara düşünmek; belli bir konuda kararlı olamamak; 'kaygılı olma' hâli.

Mığır Dağı. Nur Dağları (Amanoslar) adı verilen dağ silsilesinin doruğu, en yüksek tepesi.

Mykene. Ege'deki antikçağ uygarlıklarında, Kybele'den sonra en önemli ana tanrıça. 'Mykene' adı çevresinde oluşan site uygarlığının merkezi Girit olmasına karşın, Güneybatı Anadolu ve Yunanistan'da oturan halkları derinden etkilediği sanılmaktadır. Dahası, Peleponnes yarımadasında kurulan Mykene kenti, dönemin en önemli uygarlık merkezi olmuştur.

ne 'ak' ne 'kara' okumak. Ne vahiyle, ne okuyarak bilisizlikten kurtulmak. Tasavvuf düşünüşüne göre, inançlı kişiler, tanrısal esinle ve yazılı kitaplar okuyarak bilgilenme gereği duymaz. Kendilerini tanrıyla 'bir' (vahdet-i vücud) gördükleri için, yazılı ve yazısız tüm bilgileri edindiklerini varsayarlar. Günümüzde, belli bir konudaki bilisizliğin hoşgörülmesi için kullanılan bir halk deyimidir.

nen. Bilinmeyen ama duyumsanan düşman teknolojisi.

Oziris. İnsan biçimli eski Mısır tanrısı. Antikçağda, çoban değneği ve çiftçi azığı ile simgelenen Aziris'in Mısırlılara tarımı öğrettiği kabul edilirdi.

örklemek (örk = bağ). Binek hayvanlarını dört yanındaki doğal bitkilerle otlanacak biçimde bağlanması.

sur-i İsrâfil. İslâm inanışına göre; kıyamet gününde ve ruhların dirilişinde, bir melek olan İsrâfil'in çalacağı boru.

Şeyh Cüneyd. Eski bir türkmen önderi. 1450'li yıllarda, güney illerimizdeki Varsak türkmenlerinin desteğiyle ve bir bölük Simavî'nin katılmasıyla büyük bir gücün temsilcisi durumuna gelen Şeyh Cüneyd, İskenderun'un şimdiki merkez bucaklarından Arzus' da iştirâkiyyûn-şiî düşünüşü çerçevesinde örgütlendi. Ne ki, ilkin Memlûklere İskenderun'da, daha sonra Karabağ'da Şirvanşah'ın ordusrna yenildi ve öldürüldü (yıl, 1460). Şeyh Cüneyd. şiîliğin Anadolu'daki ilk büyük önderi sayılır.

terşi. El ve ayak hareketiyle kıl ve yün eğirme aracı.

urban. Çöl bedevîleri; Ortadoğulu ve Afrikalı çöl halkı.

uruk. Soy.

Ülgen. Şamanizme göre, gök tanrısı; eski Türk teolojisinin en önemli tanrısı.

Yerlik-Han. Şamanizme göre, ölüler tanrısı.

zubun (zıbın). Kolsuz ve uzun iç giysisi.

İÇİNDEKİLER

Şiir. I 5
Şiir, II 6
Şiir, III 7
Şiir, IV 8

I.
Tünel ... 11
Susmak Bir Direnmedir Kimi Zamanlar 13
Erdem Olur Biz İstersek Ölümü 14
Ertelenen Bir Yengiden Sonra 15
Yitik Bir Genç Kız İçin Kantat 16
Demir Kanaviçe 17
Çayırkuşları 23
İmgelem Atları 25
Su Uykusu 26
Yaprak Dökümü 27
Kınalı Serçe 28
Uçurumlar Dolambacı, I 31
Uçurumlar Dolambacı, II 32
Lâcivert Anıt 33
Mykene Seferi 34

II.

Yüce Kalıt 45
Sarmaşık Duvarı 46
Ayna 47
Pîri Reis'in İstanbul'a Dönüşü 48
İğ 49
Sonsuzlama 50
Yinelemeler 51
Ölüm Bir Sokak Kedisiyse 52
Dönüşüm 53
Geçmiş Zaman Olur ki 54
Troya 55
Vazgeçilmeyen 56
Nevruz 57
Türkmenlerin Sonuncusu 58
Sokrates'e Öykünme / Hacı Bayram-ı Veli'nin İzinden / Ayasofya ... 61
İbni Haldun'a Tuyug / Xewabûn / Pîr Sultan'a Tuyug 62
Işık Arayıcılarının Türküsü 63
Açıklamalar 76

varlık / şiir

Hüseyin Ferhad 1954 de
Hassa'da doğdu. 1979'da
Gazi Eğitim Enstitüsü Matematik
Bölümünü bitirdi
1978'den bu yana şiir
yayımlayan Ferhad
biçim ve söyleyiş bakımından
geçmiş deneyleri,
gelenekten yararlanmayı
iyi özümlemiş
bir ozanın habercisi.
Anadolu'daki eski uygarlıklardan
Türkmen ve Doğu Anadolu
yaşantısına uzanan
geniş bir ilgi alanı,
çok başarılı bir arkaik dil
kullanımıyla şiirsel
bir bireşime ulaşmış.

150 Lira